

Huvudman

Umeå kommun
umea.kommun@umea.se

Beslut

Datum 2025-02-14

Dnr SI 2025:1057

Sida 1 (5)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Ersängskolan 7-9 i Umeå kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Umeå kommun att senast den **14 april 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning och skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Umeå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Umeå kommun ska vidta följande åtgärder

Användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 14 april 2025 klargöra skyldigheten för personal och elever att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast får användas i undervisningen enligt lärarens instruktioner, eller om de utgör extra anpassningar alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 a § skollagen)

Skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

2. Se till att upprätta skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning och dessa ska beslutas av rektorn.

Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 4 e § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:1057) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen genomför under vårterminen 2025 en tematisk tillsyn för att kontrollera om verksamheten vid de skolor som ingår i tillsynen uppfyller författningarnas krav avseende skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt lärarens instruktioner.

Tillsynen har genomförts genom besök i skolenheten den 28 februari 2025. Som en del av tillsynen har lektionsobservationer, samtal med lärare och en intervju med rektorn genomförts. Vidare har dokumentation efterfrågats/granskats, bl.a. ordningsregler och skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och fyra genomförda lektionsobservationer framgår att det finns elever som använder mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning på annat sätt än enligt lärarens instruktioner. I klassrummen finns en låda för förvaring av mobiltelefoner men under tillsynsbesöket är det endast vid en lektion som alla elever lägger sina mobiler i lådan. Vid tre observationer noteras att elever under lektionstid använder mobiltelefoner för att läsa sms, visa bordskamrater bilder, fotografera och filma. Det varierar huruvida lärare agerar på den otillåtna användningen. Av intervjuer med lärare i anslutning till lektionsobservationerna framgår att elever som använder översättningsappar har tillåtelse att använda sina mobiltelefoner, men utöver det har inga elever mobiltelefoner som extra anpassningar.

Vad gäller användning av datorer berättar lärare och rektorn att det finns elever som använder dem till annat än undervisning. Det finns elever som har tillåtelse att lyssna på musik som en extra anpassning men vid lektionsobservationer använder ett par elever datorerna för att exempelvis spela spel eller titta på youtubeklipp utan att det utgör extra anpassningar. En lärare berättar att om elever upprepade gånger inte följer reglerna blir de av med sina datorer och får skriva för hand i stället.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att vid undervisning får endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning förekomma som

1. sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller
2. utgör extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap.

Om det finns särskilda skäl får dock rektorn eller en lärare tillåta en enskild elev att använda en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning även i andra fall än som avses i första stycket. (5 kap. 4 a § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid undervisning endast får användas enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande. Det innebär att privat användning som huvudregel inte är tillåten och det gäller oavsett om det är av skolan tillhandahållen elektronik eller en elevs privata utrustning. Ett eventuellt användande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska därmed utgöra ett medel i undervisningen för att utveckla eleverna mot utbildningens mål. Utgångspunkten är att läraren ger generella instruktioner. Lärarens instruktion behöver dock inte vara samma för alla

elever. Elever kan arbeta med olika uppgifter och utifrån det pedagogiska syftet kan elever som arbetar med en viss typ av uppgifter få använda mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning medan andra som arbetar med andra uppgifter inte får det. Enligt första stycket andra punkten ska det även vara möjligt att använda mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning om användningen sker som en extra anpassning eller särskilt stöd enligt 3 kap. (Prop. 2021/22:160 s.230)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller lagens krav avseende användandet av mobiltelefoner och datorer i undervisningen enligt lärarens instruktioner. Tillsynen visar att det förekommer att elever under lektionstid använder sina mobiltelefoner eller datorer till annat än vad som framgår av lärarens instruktioner. Att datorer och mobiltelefoner inte används enligt lärarens instruktioner leder till att eleverna distraheras från skolarbetet och ägnar sig åt annat än arbetsuppgifterna, vilket i sin tur riskerar att påverka deras kunskapsutveckling negativt. Det riskerar även att påverka den allmänna studieron genom att användning av bland annat mobiltelefoner blir ett störande inslag.

Skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med rektor framgår att det finns en skriftlig rutin för användandet av mobiltelefoner under skolans samlade ordningsregler i skolans plan mot kränkande behandling. Skolans ordningsregler är beslutade av rektorn. Rutinen innebär att eleverna lämnar ifrån sig mobiltelefonerna under lektionstid. Av skolans ordningsregler framgår dock inte hur omhändertagandet av mobiltelefonerna ska gå till, hur de ska samlas in och förvaras på ett betryggande sätt eller hur de ska återlämnas till rätt person. Rektorn uppger att det är fastställt muntligt att lärarna ska använda mobillådor till att samla in mobiltelefoner.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det ska för varje skolenhet finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§. Rektorn beslutar om sådana rutiner. (5 kap. 4 e § skollagen)

Det framgår vidare av förarbetena till skollagen att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bl.a. framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, t.ex. hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. (Prop. 2021/22:160 s.230)

Skolinspektionens bedömning

I skolans ordningsregler anges endast att mobiltelefoner ska lämnas in under lektionstid. Rektorn har i intervju uppgett att det inte finns några ytterligare instruktioner om hur mobiltelefoner ska hanteras. Skolinspektionen konstaterar att det vare sig i skolans ordningsregler, eller i någon annan skriftlig rutin, framgår hur omhändertagandet av mobiltelefonerna ska gå till, hur de ska samlas in och förvaras på ett betryggande sätt eller hur de ska återlämnas till rätt person. Skolans rutiner kan därför inte anses uppfylla författningarnas krav.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Umeå kommuns verksamhet vid Ersängskolan 7–9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt lärarens instruktioner och skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Det finns därför skäl att förelägga Umeå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet är fattat av utredaren Fredrik Asplén. Utredaren Kajsa Wennberg har varit föredragande i ärendet.